

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın, Adalet Bakanı Yılmaz TUNÇ tarafından Anayasa'nın 98 inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96 ile 99 uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Meral DANIŞ BEŞTAŞ
Erzurum Milletvekili

Basına yansıyan haberlere göre; müebbet hapse mahkum edilen ve 1994'ten beri tutuklu bulunan şair İlhan Sami Çomak'ın tahliyesinin üç ay ertelenmesine karar verilmiştir. İdare ve Oy birliğiyle alınan kararın gerekçesinde, Çomak'ın 'iyi halli' olmadığı öne sürülerek Kurul, 'kişide suç algısının ve suça yönelik farkındalığının oluşmadığını, suç işleme yöneliminin ve kendisini suça iten etkenlerin halen devam ettiğini' savunmuştur.

Kararda, Çomak'ın "hapishane idaresi tarafından gelişim puanının yüksek olduğu", ilgili servislerce hazırlanan gözlem değerlendirme raporlarında "genel olarak olumsuz bir durum yok" denilmesine rağmen, "geçmiş yıllara ait disiplin cezaları" gerekçe gösterilmiştir.

1 Ocak 2021'den itibaren uygulamaya başlanan iyi hal tespitinde, 6 ayda bir idare ve gözlem kurulunca değerlendirmeye tabi tutulma uygulaması ile birlikte, cezaevlerindeki koşullu salıverme şartları oluşmuş hükümlülerin idare ve gözlem kurulunun keyfi raporlarına binaen iyi halli sayılmadığı, koşullu salıverme hakkından faydalandırılmadığı ve bu kişiler içinde ağır hasta tutsakların da bulunduğu birçok kurum raporunda belirtilmektedir.

Bilhassa 2006 yılından itibaren yaygın bir şekilde uygulanan bu yöntem son yıllarda ciddi bir artış göstermiş olup, "umut hakkı" bağlamında da kişinin bir ömür cezaevinde kalmasına dönük bir infaz yöntemi olarak ortaya çıkmaktadır.

Mevcut durumda insanların özgürlük hakkını ihlal eden bu uygulama, 14 Nisan 2020'de kabul edilen 5275 sayılı kanunun, hükümlülerin iyi hal değerlendirmelerine yönelik yeni düzenlemeleri içeren hükümlerle başka bir boyuta evrilmiştir.

Düzenlemede yer alan pişmanlık" kriteri muğlak bir durum yaratmakta; mahpusun, "haklarını iyi niyetle kullanıp kullanmadığı", "işlediği suçtan dolayı duyduğu pişmanlık", "toplumla

bütünleşmeye hazır olup olmama” vb. subjektif hükümler ağır hak ihlallerine yol açmaktadır. Örneğin okuduğu kitap sayısının azlığı-çokluğu yahut fazla su kullanımı gibi hadiseler mahpusların koşullu salıverilme haklarına engel olmaktadır.

Yanı sıra; idare ve gözlem kurullarına verilen yetkinin genişliği, mahkûmların cezaevinde bulunma gerekçesi olan suç tiplerine, doğum yerlerine, kimliklerine varana dek çok geniş bir şekilde ele alınmakta ve sübjektif kriterlere göre kararlar verilmektedir.

Bu bağlamda;

1. Cezaevi İdare ve Gözlem Kurumları’nın tahliye erteleme aşamasında gerekçe olarak sunduğu “iyi hal” belirlemede dikkate alınan ölçütler nelerdir?
2. Son beş yıl içerisinde İdare ve Gözlem Kurul kararları ile tahliyesi ertelenen mahpus sayısı kaçtır?
3. İlhan Sami Çomak’ın iyi halli olmadığı tespitine gerekçe olarak geçmiş disiplin cezalarının sunulmasını nasıl değerlendiriyorsunuz?
4. İdare ve Gözlem Kurulu kararlarına ilişkin halihazırda işleyen bir denetim mekanizması var mıdır? Var ise; tespit edilen hukuka aykırılıklar nelerdir? Yok ise; hükümlü ve tutukların mahkumiyetlerinin devamını belirleyecek ölçüde önemli bir kararda yapılan hatalar nasıl telafi edilecektir?
5. İdare ve Gözlem Kurulları’nda görev yapan kişi sayısı kaçtır? Bu kişilerin mesleki ve uzmanlık alanlarına göre dağılımı nedir?
6. İdare Gözlem Kurulu kararları sebebiyle mağdur olan kaç kişi bu hususta başvuru yapmıştır? Başvurular nasıl sonuçlanmıştır?
7. Tahliyesi ertelenen İlhan Sami Çomak’ın erteleme gerekçesinde bildirilen “iyi hal” bulunmadığı tespiti hangi ölçütlere dayanılarak yapılmıştır?
8. İdari gözlem kurullarının kararlarına dair Bakanlığınıza kaç şikayet başvurusu yapılmıştır?
9. Halihazırda idari gözlem kurullarının menfi kararları nedeniyle, infaz koşulları gerçekleştiği halde cezaevlerinde tutulan mahpus sayısı nedir? Suç tiplerine göre dağılımı ne şekildedir?
10. İdari gözlem kurulları tarafından verilen bir karar olmaksızın, şartlı tahliye koşullarını tamamladığı halde cezaevlerinde tutulan mahpus sayısı nedir? Suç tiplerine göre dağılımı ne şekildedir?
11. İdari gözlem kurullarının yetkilerini daraltan yeni bir uygulamaya geçilmesi gündeminizde olacak mıdır?